

תוכן עניינים

X.....	1. תקציר.....
X.....	2. מבוא.....
X.....	4. שיטה.....
X.....	5. תוצאות.....
X-X.....	6. דיון.....
X-X.....	7. ביבליוגרפיה.....
X.....	8. נספחים.....

מבוא

לאורך העשורים האחרונים, מחקרים רבים עסקו בנושא של "רב תרבותיות". ככלל, אין הגדרה חד משמעית בספרות למונח "רב תרבותיות", בכל אופן, בקצרה, מונח זה מתייחס למצב שבו אדם מחזיק בהתקשרות חזקה כלפי מספר תרבויות שונות (Benet-Martínez & Haritatos, 2015). לפיתוח של זהות רב תרבותיות ידועה חשיבות רבה, חוקרים מסכימים כי פיתוח של זהות רב תרבותית קשור להגדלת ההזדמנויות של האדם להתקבל לחברה, השכלה גבוהה ולשוק התעסוקה בחברה נתונה. כמו כן, מחקרים מעלים כי אנשים בעלי זהות רב תרבותית גבוהה נוטים להתאפיין בערך עצמי, תחושת ביטחון מסוגלות ורווחה עצמית גבוהה בהשוואה לאנשים בעלי רמות נמוכות יחסית של זהות רב תרבותית. על רקע ממצאי חיוביים אלו אין מפתיע בכך שגורמי ממשל לוקחים בחשבון את היתרונות הקשורים להגברת הרב תרבותיות, בייחוד של חברי קבוצות מיעוט וקבוצות מהגרים בחברה, ומפתחים מדיניות והתערבויות שנועדו להשריש בקרב קהילות של מהגרים ובני מיעוטים רמות גבוהות של זהות רב תרבותית (Nguyen & Benet-Martinez, 2010).

בהינתן החשיבות הרבה הקשורה להגברת ההתאמה התרבותית של מהגרים, חוקרים בחנו אסטרטגיות שונות של מהגרים להתאמה תרבותית, אשר מלמדות על דפוסים שונים של התאמה לתרבות המקומית בחברה נתונה. ככלל, הספרות המחקרית מעלה 4 אסטרטגיות של התאמה תרבותית של מהגרים במפגש בין תרבותי (Berry, 2006). (1) שילוב (אקבלה של תרבות היעד תוך שמירה על תרבות המוצא תוך שילוב ביניהן), (2) הפרדה (דחיית תרבות היעד ודבקות בתרבות המוצא), (3) הטמעה (קבלה של תרבות היעד ודחיית תרבות המוצא), (4) שוליות (דחיית תרבות היעד והמוצא). בעוד שמספר רב של מחקרים קודמים כבר בחנו את חשיבותן של אסטרטגיות להתאמה תרבותית, חשוב לציין כי עד כה מחקרים אמפיריים שנערכו לא בחנו את הקשר בין שימוש באסטרטגיות להתאמה תרבותית לבין תחושת ניכור בקרב מהגרים. כמו כן, מחקרים שנערכו עד כה לא בחנו האם קיימים הבדלים ברמת השימוש וסוג האסטרטגיות בהם עורכים שימוש בני הדור הראשון של מהגרים בהשוואה לבני הדור השני (ילדי המהגרים). בעבודה זו נבקש להשלים פער זה ולבחון את ההבדלים בין בני הדור הראשון של העליה האתיופית לבין בני הדור השני בכל הנוגע לשימוש באסטרטגיות להתאמה תרבותית. כמו כן, נבקש לבחון האם קיים קשר בין שימוש באסטרטגיות להתאמה תרבותית לבין תחושת ניכור, והאם

סקירת ספרות

בני המיעוט האתיופי בישראל

בשנת 1975, מדינת ישראל הכירה ביהודי אתיופיה כיהודים, חוק השבות חל עליהם והחלו גלי הגירה גדולים של יהודי אתיופיה לארץ ישראל. העולים שזה עתה הגיעו לארץ, הופנו למגורים בפריפריות ובשכונות עוני בערים הגדולות. עם עלייתם לישראל, בני הדור הראשון לעלייה האתיופית חוו קשיים חריפים במיוחד: מעבר מתרבות מסורתית לתרבות מתועשת, חשיפה לשפה חדשה, נורמות שונות, דרישה לרכוש מקצוע שיתאים לדרישות שוק העבודה בישראל ויחד עם זאת להמשיך לקיים חיי משפחה תקינים. על מנת להתמודד עם מכלול הקשיים, העולים נקשרו זה לזה ורקמו רשתות חברתיות הדוקות במסגרתן שימרו את הנורמות, הערכים, השפה והמסורת האתיופית. במקרים רבים, נבדלותם התרבותית של קבוצות המהגרים יצרה עוינות, ניכור ואפליה מצד האוכלוסייה הותיקה בישראל (אדלשטיין, 2002). כמו כן, עם הגעתם של העולים האתיופים לישראל ומעברם לחברה מערבית, היה על חברי המשפחות לעבור שינויים ולהתמודדות עם קשיים שונים – לרבות, קשיי שפה, קשיים כלכליים, פערי תרבות ומצוקת מגורים. ככלל, העולים שמרו על שפת המקור שלהם בעיקר לצורך קיום שיחות עם חברי קהילה אחרים בני המשפחה (גולצמן ופרוג, 2010).

בנוסף, קליטת עולי אתיופיה הציבה אתגר גם בפני החברה הישראלית, שכן עולי אתיופיה הגיעו מסביבה חברתית ותרבותית השונה לחלוטין מזו הישראלית (אדלשטיין, 2002). בשונה מהוריהם, בני העולים פרצו את מסגרת הגבולות האתניים וגילו נכונות לאמץ את התרבות, הערכים, השפה והמסורת של חברי קבוצת הרוב בישראל. בכדי להיטמע בחברה, בני העולים השתלבו במסגרות תרבותיות וחינוכיות, כגון: צבא, תנועות נוער ובתי ספר, שהטמיעו בקרבן חינוך, השכלה ותרבות מערבית. למרות נכונותם של בני העולים להפנים את התרבות והחינוך המערבי של הקבוצה הרוב בישראל, בשל הרקע המשפחתי והקשיים הכלכליים משפחותיהם, בני העולים מתאפיינים בהישגים לימודיים נמוכים, נעדרים לתקופות ארוכות ונוטים לנשור ממערכת ההשכלה בהיקף רחב. כמו כן, למרות ניסיונם להיטמע, בני העולים סובלים מאפליה חברתית, קיפוח וחוסר שוויון הזדמנויות תעסוקתי בשוק העבודה המרכזי בישראל ומתאפיינים בשכר נמוך, בבידוד חברתי, סטאטוס סוציו אקונומי נמוך ובמגורים בשכונות עוני (אדלשטיין, 2003). זאת ועוד, חוקרים מציעים כי על ילדי העולים האתיופים מתקיימת מערכת ציפיות כפולה, כאשר מצד אחד ישנה ציפייה חברתית של בני קבוצת הרוב הדומיננטי